

A coronación d'os reis d'Aragón (I)

A zerimonia e fiesta de coronar-sen os reis ye una tradición que en Europa empezipió á cheneralizar-se en epocas relatibamén tardanas, espezialmén á partir d'o sieglo XII. Dita zelebrazió escomenzió á estar prauticada por os bisigodos en l'Alta Edá Meya, ta solenizar a suya lechitimazió como monarcas en o sino de l'Imperio Romano, e remanió en lo suzesibo limitata á sanzionar por o papato a entronizazió d'os emperadors d'o Sacro Imperio Romano-Chermanico.

O intrés d'os reis aragoneses por o zerimonial d'a suya coronación ranca d'a nezesidá d'enfortir a suya lechitimidá como monarcas. A casa d'Aragón fechinó por esbiellar permanenmén dito reconoximiento sacro á ra suya dinidá reyal dende a pelegrinazió que fazió ro rei Sancho Ramírez á Roma en 1068. Cal remerar que Sancho yera fillo de Remiro I, qui ostentó ro tetulo de rei d'Aragón de traza gradual ta destacar a suya independenzia d'os reis de Pamplona, sin más alazet que o d'estar fillo d'uno d'os suyos reis: Sancho o Mayor. Asinas, Sancho Ramírez sintió a nezesidá d'establiir un binclo espezial con Roma ta otener o reconoximiento d'a dinastía reyal fundata por su pai e presguardar a suya independenzia, alportando á cambeo un bosamiento añal de 300 mancusos d'oro á o Papa, l'adozió d'a liturchia romana en a Ilesia d'Aragón (en coincidenzia con a creyazió de ro bispato de Chaca) en sustituziό d'a mozarabe e l'empezipie d'una enerchica autibidá melitar de reconquista de tierras á os musulmans d'a Tierra Plana.

Á penar de que os primers reis aragoneses gosaban usar corona, espezialmén en as ocasions solenes, no eban en ixos primers tiempos nezesidá de garra zerimonia d'emologazió adempridio á ra suya lechitimidá. Ixa nezesidá, manimenos, rematarba por fer-se manifiesta. O rei Pietro II, anque azedió á o trono en 1196, deseguida apercazó ra comenenzia de reforzar a suya lechitimidá reyal fren á ras menazas que o rei franzés feba en custionando ro suyo dominio politico e territorial sobre cuasi tot ro sur de l'autual Franzia, e mesmo d'os condatos d'a Marca Ispanica (norte de l'autual Cataluña). Asinas, en 1204, pelegrinó á Roma ta estar coronato por o Papa Inozenzio III en a ilesia d'o monesterio de San Pancrazio.

Una lienda diz que as funzias d'os Papas feban que ístos coronasen á os reis colocando-lis una corona en a capeza con os piez, fendo señalera con ixo a suya superioridá sobre os prenzipes temporals. Ta pribar ixo dispresio, se diz que

Pietro fazió fabricar una corona de pan sin crosta, toba e moldiable, que empachó que o Papa usase os suyos piez con el. Ixa istoria ye falsa, pero biene á enzidir en una estendencia que s'eba d'enfortir en a Casa d'Aragón con o tiempo: os esfuerzos d'os reis por aconseguir a bendición eclesiastica ta ra suya coronación sin artar-se por ixo á un sozmetimiento politico asoluto d'o Papa.

Antimás d'a coronación papal, Pietro aconseguió de Roma una bulla por la que os suyos suzesors e as suyas esposas poderban coronar-sen, prebia demanda á o Papa, en a Seo de Zaragoza –a capital d'o reino que dio orichen á ra suya Corona e tetulo prenzipal. E de mans de l'Arzebispo de Tarragona, en estar la d'ista ziudadá a unica siede metropolitana d'a Ilesia esistén alabez en a Corona d'Aragón.

O suyos suzesors no respetoron iste alcuerdo. Chaime I nunca no fazió zerimonia de coronación, pero estió ro primero en buscar a fuén d'a suya autoridá en o reconoximiento e chura de leyalta d'o suyo pueblo (que beniba á estar representato por as Cortes d'Aragón) dimpués d'aber churato el antis os fueros d'o reino. Posteriormén, o suyo fillo Pietro II o Gran se coronó en Zaragoza, en 1276, arroclata con el tota ra nobleza d'Aragón e Cataluña, pero sin demandar garra permiso á o Papa e de mans d'o bispo de Zaragoza, refirmando con ixo a independenzia d'a suya sobiranía reyal d'o mandato de Roma.

L'ausenzia de l'arzebispo de Tarragona se bio perpetugata cuan en 1318 a siede de Zaragoza estió puyata á ra condizión d'arzebispatu. Será pues un prenzipe aragonés d'a Ilesia, e no pas uno catalán, qui en lo suzesibo ofiziarba os serbizios d'o que se consideraba una mena de sacramento. O siesco aragonesista se guarenzió fixando ro costumbre de que, en ausenzia d'o bispo de Zaragoza, iste estarba sustituyito por o bispo de Uesca. Estió á partir d'a coronación d'Alifonso III, en 1286, cuan os reis aragoneses fizieron esclatera a independenzia de tot adempridio papal en introduzindo en a formula d'a suya coronación l'affirmación de no recullir a corona “*en nombre d'a Ilesia romana, ni por ella ni cuenta ella*”.

As zerimonias de coronación d'os reis aragoneses fueron fendo-sen cada begata más largas e complexas, de traza que estieron replegatas dende o sieglo XIII por escritos en obras como ro Pontifical Caesaraugustano u o Cartoral Gran que contiene o Misal Caesaraugustano, conserbatos actualmén en as seos de Uesca e Zaragoza. En o Cartoral Gran se compila o zerimonial d'as coronacions

enamplato e codificato por orden de Pietro IV o Zerimonioso en 1353 ya que, seguntes as suyas propias parolas,

“...como quiera que os reis d’Aragón yen obligatos á rezibir a unzión en a ziudá de Zaragoza, que ye capeza d’o Reino d’Aragón, lo cual reino ye a nuestra prenzipal desinazió e tetulo, consideramos combenién e razonable que, d’o mesmo modo, en ella reziban os reis d’Aragón a onor d’a coronazió e as atrás insinias reyals, igual como bimos á os emperadors rezibir a corona en a ziudá de Roma, capeza d’o suyo imperio.”

Á partir d’istos testos e d’as numerosas notizias documentatas sobre istos fastos podemos recostruyir toz os autos e rituals siguitos dica ro más minimo detallo. De tot ixo charraremos en una segunda tongada.

Miguel Martínez Tomey
Fundación Gaspar Torrente